

Ook de ten deze gehoorde getuigen hebben er hun twijfel over uitgesproken of acne ter bestrijding dit middel rechtvaardigt. Verweerder heeft zich te dien aanzien beroepen op het werk *Antimicrobiële therapie* onder redactie van Prof. Dr. W. R. O. GOSLINGS en Dr. N. LUBSEN (1966) en erop gewezen dat onder het hoofdstuk „huidziekten” ook chlooramfenicol als geneesmiddel wordt genoemd, indien andere middelen geen succes bieden.

Ook al kan men zich afvragen of verweerder ten deze juist handelde door chlooramfenicol voor te schrijven, toch kan niet worden gezegd dat hij dusdoende blijk gaf van zodanig grote onkunde dat een tuchtmaatregel gerechtvaardigd zou zijn. Van ernstige nalatigheid is evenmin sprake nu verweerder zich te voren er kennelijk wel van had vergewist of dit middel ook bij acne mag worden toegepast. Bovendien kan acne bij een jonge vrouw, in hardnekkige vorm, waarbij klaarblijkelijk ook therapie met Terramycine na langere tijd niet voldoende gevolg had, niet meer worden beschouwd als een zo triviale aandoening dat enig risico bij de bestrijding volstrekt onaanvaardbaar is. Verweerder mocht ook aannemen, zoals in de literatuur ook wel wordt vermeld, dat gevaar voor het leven in 1 op 50.000 tot 100.000 gevallen voorkomt. Daarbij valt tenslotte te bedenken dat van tijd tot tijd als volstrekt ongevaarlijk beschouwde geneesmiddelen plotseling zeer ernstige gevolgen blijken te kunnen veroorzaken. Ook al was de dosering welke verweerder gaf gering en ook al kan een gevolg als het onderhavige optreden ook na zeer kort gebruik van geringe hoeveelheden en pas geruime tijd na staken van gebruik, toch ware het ten deze juist geweest indien controle van het bloedbeeld ware geschied, zij het dat niet gezegd kan worden dat daardoor het ingetreden gevolg had kunnen zijn voorkomen.

Niet is komen vast te staan welke invloeden ten deze een rol hebben gespeeld en het moet er dan ook voor worden gehouden dat de patiënte constitutioneel een onverwachte en niet te voorziene gevoeligheid voor dit antibioticum bezat.

Het vorenoverwogene leidt tot oplegging van na te melden maatregel, waarbij tevens in aanmerking is genomen dat klagers — hoe verklaarbaar wellicht — na het overlijden van hun dochter verweerder bij herhaling en openlijk ernstige verwijten hebben gemaakt en dit overlijden bij voortdurende aan zijn schuld hebben geweten, hetgeen voor verweerder reeds een ernstig gevolg van zijn handelen betekent.

Het algemeen belang vergt openbaarmaking van deze uitspraak.

Voor vergoeding van kosten uit 's Rijks kas door klagers of verweerder gemaakt in verband met de behandeling der klacht, bestaat geen grond.

Berispt verweerder.

Beveelt openbaarmaking van deze beslissing met inachtneming van art. 63 Reglement Medisch Tuchtrecht in de *Nederlandse Staatscourant* en door toezending met het verzoek om publikatie aan de redacties van *Medisch Contact*, *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde* en de *Nederlandse Jurisprudentie*.

Aldus gewezen door mr. M. KNAP, als voorzitter met Dr. M. J. HEERING, J. W. J. DE LAIVE, Dr. A. W. M. POMPEN en C. LANDHEER als leden-geneeskundigen op 16 november 1970 in tegenwoordigheid van Mr. R. BLEKXTOON, secretaris.

MEDEDELINGEN EN BEKENDMAKINGEN

STUDIEBEURZEN WHO

Evenals in voorgaande jaren stelt de Wereldgezondheidsorganisatie voor het jaar 1972 een aantal beurzen beschikbaar, bestemd voor hen die een voortgezette studie willen

maken in het buitenland van een onderwerp op het terrein van de volksgezondheid.

Gegadigden voor een dergelijke beurs dienen zich schriftelijk te wenden tot de directeur-generaal voor Internationale Zaken, Ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid, Zeestraat 73 te 's-Gravenhage, onder bijvoeging van een curriculum vitae en referenties, alsmede een gedetailleerde omschrijving van het onderwerp van studie, onder vermelding van de namen van de instituten en (of) deskundigen, waar de studie bij voorkeur dient te worden ondernomen. De datum van inzending van een dergelijk verzoek sluit op 15 april 1971.

INGEZONDEN

(*Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie; deze behoudt zich het recht voor de stukken te bekorten*)

MEDISCH-JURIDISCHE BESCHOUWINGEN OVER DE MOERBEI (MORULA)

De arts, die — biologisch georiënteerd als hij van nature is — zich verdiept in de oorsprong en ontwikkeling van „het leven” zal bij de bestudering van de voortplanting van de mens de uitzonderlijke plaats niet ontgaan, die daarin de moerbeï (morula) inneemt.

Die oorsprong en ontwikkeling van het leven begint — voor zover analyseerbaar — bij alleen nog maar met behulp van de ultramicroscop te identificeren ultravirussen. Een tweede ontwikkelingsfase vormen de velerlei eencellige organismen, die zich ongeslachtelijk (door splitsing) vermenigvuldigen, d.w.z. voortplanten. De derde fase vormt een bonte reeks van zich geslachtelijk voortplantende diersoorten. Daarbij geschiedt de voortplanting door splitsing plus versmelting van de beide „splitsingsprodukten”. Soms heeft die versmelting al voor de afsplitsing van beide geslachts-cellen plaats. Soms vindt die versmelting in de buitenwereld plaats (denk aan het in het water samen komen van homöon kuitcellen). Even dringt zich de analogie op met de atoomfysica: vrijkomen van energie door „fission” en „fusion”! Maar daar wil ik niet nader op ingaan.

Bij de mens heeft de versmelting van beide afgestoten geslachts-cellen in de geslachtswegen van de vrouw plaats. De kans op die „ontmoeting” is door de kleinheid der cellen zo minimaal, dat bij elke gemeenschap zo iets als 200.000.000 zaadcellen worden afgestoten, terwijl gebleken is, dat die kans vrijwel nul wordt indien dat aantal beneden de 100.000.000 daalt. Ook hierop zal ik niet nader ingaan.

Mij bepalend tot het zich met razende snelheid tot moerbeï (door celdeling) ontwikkelende versmeltingsproduct moge ik in de eerste plaats de aandacht vragen voor het opmerkelijke feit, dat het ongeveer een week een „onafhankelijk bestaan” leidt, hetzij in de geslachtswegen van de vrouw, hetzij — indien de versmelting buiten het lichaam van de vrouw onder het microscoop kunstmatig is bewerkstelligd (proeven van PETRUCCI) — in de buitenwereld. Die versmelting (eicelbevruchting door binnendringen van de zaadcel) is derhalve evenmin aan het vrouwelijk lichaam gebonden als de ontwikkeling tot moerbeï. Die vindt in de buitenwereld — uiteraard onder adequate omstandigheden (temperatuur, enz.) — op dezelfde wijze plaats.

Die moerbeï (morula) krijgt na verloop van de genoemde ontwikkelingsweek „agressieve neigingen”, onverschillig of ze zich in het lichaam van een vrouw of in de buitenwereld bevindt. Ze probeert zich „in te graven” of zoals men het pleegt te noemen „te nestelen”. Als die nesteling (nidatie) in een vrouwenlichaam slaagt noemt men de vrouw zwanger. Ik zeg bij opzet „in een vrouwenlichaam” en niet in *het*

lichaam van de vrouw waarvan de eicel afkomstig was. En wel omdat PETRUCCI erin slaagde een buiten het lichaam tot ontwikkeling gebrachte moerbei zich te doen nestelen in het lichaam van een andere vrouw dan waarvan de eicel afkomstig was.

Maar PETRUCCI ging nog veel verder en slaagde erin — blijkens overtuigende door hem vervaardigde films — de nesteling ook buiten het vrouwenlichaam in een „kunstbaar-moeder”, voorzien van een plastic sponsje, te bewerkstelligen: ook die kunstbaar-moeder werd dus zwanger! Dat hij er niet in slaagde die „kunstzwangering” langer dan 9 weken te doen duren (met vrijwel normale embryonale ontwikkeling) verandert niets aan het opmerkelijke feit, dat hij er op deze wijze in slaagde aan te tonen hoezeer de moerbei een onafhankelijk versmeltingsproduct is van eicel en zaadcel. Een versmeltingsproduct, dat zich ook in het lichaam van een andere vrouw en ook in een kunstbaar-moeder kan nestelen. Dit is geen science-fiction, maar science. Ik treed niet in de wel tot de science-fiction behorende mogelijkheid van voldraging buiten een vrouwenlichaam.

Maar die onafhankelijke positie (status) van de moerbei brengt — thans medisch-juridisch bekeken — wel mede, dat het onhoudbaar is de bevruchting van de eicel, dus de versmelting, als bevruchting van de vrouw (conceptie, zwangering) aan te merken. Van zwangering is geen sprake vóór de nesteling. Een niet onbelangrijk percentage moerbeien nestelt zich trouwens helemaal niet, gaat te gronde en verloren met en zonder kunstmiddelen die gebruikt kunnen worden om de kans op nesteling te verminderen. Bij onderzoek van na nesteling reeds in de eerste maand van de zwangerschap spontaan opgetreden abortussen is trouwens gebleken, dat daaronder veel wat ik zou willen noemen „misbaksels” voorkwamen. D.w.z. versmeltingsproducten met ziekelijke afwijkingen. Ik zal mij echter wel wachten om mij op genetisch terrein te wagen, waarop ik niet thuis ben.

Maar met medisch-juridische ogen bezien kan ik niet nalaten er op te wijzen hoe tendentius en dus wetenschappelijk onjuist het is, de moerbei als „kiemend leven”, ja zelfs als „individu”, als „mens in wording”, ja zelfs als „ongeboren vrucht” aan te duiden. En dan liefst nog voorzien van een ziel en begiftigd met een „wil tot leven”. En op wettelijke bescherming daarvan aan te dringen of zelfs zonder meer aan te nemen, dat die moerbei rechten heeft, die reeds door de wet beschermd worden of zelfs maar zouden kunnen worden.

Ingevolge de Nederlandse wetten wordt eenvoudig de moerbei geacht niet te bestaan. Er is in dit stadium geen sprake van een vrouw, die van een kind zwanger is (daargelaten wanneer daarvan wel kan worden gesproken). Er is evenmin sprake van een vrucht, die tegen afdrijving of doding zou kunnen worden beschermd. Er is geen sprake van zwangerschap, die zou kunnen worden verstoord.

Samenvattend kan ik dus zeggen, dat de moerbei door het Nederlandse recht noch gekend, noch beschermd wordt. M.a.w. de moerbei bezit juridisch helemaal geen „status” tot op het ogenblik waarop de ingraving (nesteling) geslaagd mag heten. Dan is de vrouw zwanger! Dan is in theorie het verse nestelingsproduct niet langer vogelvrij. Dan begint in de praktijk pas de controverse over het aborteerrecht (zij het als misdrijf tegen het leven, zij het als misdrijf tegen de zeden, zij het als strijdig met de rechten van de mens). Maar hier eindig ik mijn beschouwingen over de moerbei, die dan geen moerbei meer is, maar embryo. Al wil ik er wel aan toevoegen, dat het medisch-juridisch bezien aan ernstige twijfel onderhevig is of die moerbei door ingraving (nesteling) rechten kan verkrijgen, die ze als vrij rond-

zwemmende moerbei niet bezat. En dat geheel ongeacht de ongewenste consequenties van een ongewenste nesteling.

De bedoeling van het schrijven van deze beschouwingen is uitsluitend, de artsen, die zo verdeeld zijn over de abortus-problematiek, eens te confronteren met een buiten hun gezichtsveld liggende benaderingswijze. Ik vermeid opzettelijk te treden in het taboe-karakter van de „heiligheid” van het leven. Wie zich daarvoor interesseert bestudere „Das Heilige” („Über das Irrationale in der Idee des Göttlichen und seiner Verhältnis zum Rationalen”), uitgave van de Beck'sche Verlagsbuchhandlung te München, geschreven door RUDOLF OTTO. Wie zich daaraan serieus wijdt zal dra verstaan hoe onbiologisch, onwetenschappelijk de overigens heel begrijpelijke, menselijke, ethische bezwaren van vele artsen zijn tegen de door niemand voorgestelde „legalisatie” — d.w.z. wettelijk geoorloofd verklaring van de vruchtafdrijving — maar de „discriminalisatie”, die verdedigd wordt, d.w.z. de opheffing van nauwelijks meer toegepaste strafbepalingen, die in steeds breder kring onhoudbaar worden geacht. Wij leven nu eenmaal in een fel bewogen overgangstijd, waarin te voorzien vallen snel toenemende „normveranderingen”.

Natuurlijk maak ik mij geen illusie, dat mijn zowel voor de „rationelen” als voor de „irrationelen” buiten hun gezichtsveld liggende visie met betrekking tot een klein — maar gewichtig — detail van de grote problematiek, van wat ik gewend ben als „voortplantingsvrijheid” aan te duiden, snel tot overbrugging van de kloof, die hen scheidt, zal leiden. Maar ik acht het niet buitengesloten, dat kennismaking met die visie tot vermindering van de felheid der bestrijding van elkanders standpunt zal kunnen bijdragen. En dan reeds missen deze beschouwingen hun doel niet.

Knegsel, 5 december 1970

Dr. Mr. Dr. W. SCHUURMANS STEKHOVEN

DRUGPROBLEEM

Een medicus zond mij wat knipsels over het drugprobleem met wat kanttekeningen; ik schreef hem daarover een brief. Die stuur ik de redactie toe op zijn aandringen; hij meent namelijk dat er dingen in staan die in het Tijdschrift een plaats zouden moeten vinden.

Tot goed begrip zeg ik even iets over de knipsels die me tot de brief inspireerden. Er was, naast een paar interviews met een aantal bekende argumenten rondom het verbod van zogenaamde soft drugs, een stukje uit de *N.R.C.* Daar las ik dat volgens Prof. VAN OS de kwaliteit van de marihuana zozeer uiteen loopt, dat het zeer moeilijk is over die stof een verantwoorde uitspraak in farmacologische zin te doen; verder wordt een vergelijking gemaakt met de alcohol. Prof. VAN OS waarschuwt tegen een in dit stadium onbeperkt vrijgeven van marihuana. Tenslotte een stuk van PHILIP H. ABELSON, uit *Science* van 12 juni 1970, getiteld „Death from heroin”, waarin onder meer gesteld wordt, dat de instabiele kwaliteit van die stof in het illegale verkeer aansprakelijk zou kunnen zijn voor vele fatale ongelukken. Ik schreef:

Beste vriend, waarde medicus!

Heel veel dank voor je drug-zendingen. Uiteraard: het onderwerp interesseert me!

Over het *Science*-artikel over heroïne alleen deze bespiegeling. In Amerika is er een zo sterk taboe op drugs, dat men — naar mijn indruk — bij de behandeling van het heroïne-vraagstuk sterke nadruk legt op strafrechtelijk optreden, terwijl de curatieve zijde onvoldoende ontwikkelingskansen krijgt. In Engeland is dat anders; ik verwijs naar de verge-